

LUXUSTUDÁSRA NINCSEN IDŐ

A fiatalok össze-vissza ülnek a próbateremben, a kezükben szövegpéldány, de mintha csak civilben beszélgetnének, nevetnek, poénkodnak, dobálják ide-oda a szöveget. Valóban a saját mondataik hangzanak el, az író az ő interjúikból írta a jeleneteket. Aztán felállnak, „kezdjétek” – mondja a rendező, **Vidovszky György**. És megelevenedik egy park, egy szórakozóhely, egy osztályterem. Előkapják a telefonjaikat, berohangálják a teret, felugrálnak állványokra, székekre, minden játékszer és kellék lesz, ami a kezük ügyébe kerül. Az egész izgalmas, feszes, vidám.

Szöveg - Gábos Katalin / MELYIK ÉLET LESZ AZ ENYÉM? / Kép - Páczai Tamás

♦ – *Misszióknak tekinted, hogy a fiataloknak, az ő nyelvükön, az ő dolgaikról és az ő szereplésükkel hozz létre előadásokat?*

– Igen, eléggé szenvedek is attól, hogy a Bárka Színház megszűnésével ezt most nem csinálhatom, ott volt lehetőség arra, hogy kívülről hozzak 8-10 fiatalot, akik még nem színészek, de róluk szól minden, és így abszolút „autentikus” előadások születtek. Az ő történeteiket meséltük, az ő nyelvükön, az ő készségeikkel, az ő problémáikról.

– *Évekig középiskolában tanítottál. Hogyan fordultál a színház felé?*

– Körülbelül úgy, ahogy a tanárság felé. Magyar-német-esztétika szakos voltam, leginkább azért, mert a szüleim azt mondták, kell, hogy legyen diplomám. Én zenész akartam lenni. Diákként sajnos nem volt olyan tanárom, aki nagy hatást gyakorolt volna rám. Aztán a 25. születésnapim partimon beszédbe elegyedtem egy drámatanárral, **Keresztúri Józseffel**, aki a Vörösmarty Gimnáziumban tanított, és szerettem volna, ha megnézem egy vizsgaelőadását. Elmentem udvariasságból, és ott azt láttam, hogy a tanár-diák viszony lehet más is, mint amit én tapasztaltam, és egy iskolában is létre lehet hozni jó előadást. A Szentivánéji álmat adták elő, minden bugyuta illusztrációtól mentesen – őszinte volt, friss, elementáris. Azt mondtam: ja, ha így is lehet, akkor itt lenne kedvem tanítani! Lehetőséget teremtettek, hogy filmet tanítsak – akkoriban ez érdekelt, még nem létezett „médiismeret és filmkultúra” tantárgy. Így belekóstoltam az iskolai életbe, néztem más osztályok előadásait, mentem drámatáborba. Aztán rám bízta egy drámatagozatos

osztályt, drámatanárként. Kezembe nyomták a két alapvető drámajáték-tankönyvet, Gábnai Katalinét és Kaposi Lászlót. Ketten, egy azóta már elhunyt színész kollégával, Nagy Miklóssal tanítani kezdtünk. A tanév vége felé Miklós megalapította a Ruttkai Éva Színházat, és egyszer csak ott találtam magam az osztályban egyedül. De valahogy minden jól működött, bár az első vizsgaelőadásunk szakmailag nem volt túl sikeres. Elmentem a diákszínházi fesztivál országos döntőjére, szemléldtem, végignézegettem, hogy az országban mik a legjobb ilyen jellegű produkciók. Ámultam, hogy micsoda teljesítmények vannak, hogy az előadások formailag is milyen sokszínűek, mennyire gazdagok, hogy a fiatalok milyen szépek, milyen fantasztikusan teszik a dolgukat és Fodor Tamás a zsűriben milyen szemléletesen elemzi a produkciókat. A második évben már sokkal magabiztosabb voltam, és az előadásunk az országos döntőn mindenféle díjakat nyert, élvezeti forrássá lett a produkció létrehozása is. A Bárka alakulásakor **Bérczes László** és **Csányi János** (a Bárka Színház művészeti vezetője és alapító igazgatója) felvették a Vörösmartyval a kapcsolatot, így oda is „begyűrtük”. A Bárka alapításakor a Vörösmarty diákjai voltak a büfében, a ruhatárban, ők voltak a jegyszedők. A bárkások meg jöttek nézni a mi előadásainkat, véleményezték, segítettek. Aztán **Bérczes Laci** megkért, hogy a Vörösmarty diákjaival hozzunk létre egy előadást a Bárkán, a Pál utcai fiúkat az Orczy-kertben. Hát így indult, nagyjából onnantól lett nyilvánvaló, hogy nekem ez a terület marad. A színházzal igazán a diákok által kezdtem foglalkozni, egyértelmű lett számomra, hogy diákokkal, diákoknak csináljak színházat.

– *A produkcióidban a legvadabb fiatalokat is simán bevalalod, miközben te magad csendes, nyugodt, szelíd ember vagy. Nem tartasz soha attól, hogy a fejedre nőnek, átlépnek rajtad, nem hallgatnak rád?*

– A fiataloktól nem tartottam soha. Tanárként persze voltak kudarcaim, de miközben én tanítottam őket, én is tanultam tőlük. Bizalommal fordulok feléjük, másképp nem is lehet, és ez bizalmat szül. Én például rögtön begörccsölök, ha elkezdnek kritizálni vagy „beszólnak”, azonnal elveszítem a magabiztosságomat. És ezért úgy gondolom, hogy ha én teszem ugyanezt valakivel, azzal nem segítem az ügyet. Azért nem szidhatom le, mert még nincsen azon a motiváltsági szinten, mint én, ilyenkor az a feladat, hogy hogyan lehet ezt belőle kihozni. Lehet, hogy én nem szólítottam meg jól, én nem inspiráltam eléggé, esetleg három nappal ezelőtt mondtam valami hülyeséget, ami zavart okozott benne. Vagyis nem „stratégiailag” gondolkodom erről soha, mindig a konkrét helyzetet próbálom megoldani. Akiktől inkább tartok, azok a „profik”. Most már nagyon sokfelé dolgozom kőszínházakban, felnőttek színészekkel is, hat-nyolc hét alatt kell meggyőznünk egymást, és nem egy alkalommal megkaptam már a társulat „nehéz” embereit. Ők olykor kimondják: *„Te nem értesz hozzám, te csak azokhoz a fiatalokhoz értesz”*. Szóval néha kölölgatnak... de valahogy mindig célba érünk.

– *A tanítást miért hagytad abba?*

– 2008-ban Fiona, a feleségem – aki ír, dublini –, az új munkája miatt hazaköltözött a fiunkkal, és én ingázni kezdtem Budapest és Dublin között. Így heti kétszer tanítani egy iskolában nem lehetett, közben a színházi felkérések is sokasodni kezdtek. A gimnáziumban csoportosították az óráimat, mindent megpróbáltunk, de éreztem, hogy ez így komolytalan. Azt vettem észre magamon, hogy mivel jóval kevesebb időt töltök velük, már nincsen olyan rálátásom a diákokra, már nem ismerem őket annyira, mint azelőtt. Megerősödött bennem az elvárás, hogy ők igazodjanak hozzám, miközben addig kölcsönösen igazodtunk egymáshoz és ez nem jó. Egy tanár akkor tanít jól, ha úgy tanít, ahogy aznap, abban a pillanatban, abban az osztályban kell. Ehhez az állandó jelenlét elengedhetetlen. Úgyhogy rendeztem egy számomra „hattyúdalt”-szerű előadást, az Aranysárkányt a Karinthy Színházban, amelyben egy nagyjából velem egykorú tanárember rádöbben, hogy elveszítette a kapcsolatát a diákjaival, a lányával, feleségével, mindenkivel, nem érti azt a generációt, amelyet tanít. Kurzusokat ugyan tartok, pl. a Nemes Nagy Művészeti Iskolában, az is nagyon jó, de már messze nem az a felelősség, sokkal kevesebbet kapunk egymásból. Ők már 18-20 éves fiatalok, akik kizárólag szakmai lehetőségnek tekintik a velem való találkozást.

HA EGY SZÜLŐ VAGY FELNŐTT „MESSZIRÓL” KÉRDEZ RÁ A DOLGOKRA, AZ TASZÍTÓ.

HA MEGOLDÁSAKARÁSSAL, AZ IS AZ.

HA ŐSZINTE ÉRDEKLŐDÉSSSEL, AZ MŰKÖDIK.

– Van komoly gond a mai fiatalokkal? Változtak, amióta foglalkozol velük?

– Igen, változtak, és igen, az internet miatt is... De ha arra gondolok, hogy a hatvanas években mit gondoltak a felnőttek az akkori fiatalokról, hát nem hiszem, hogy ma nagyobb volna a távolság köztünk. Azoknak a fiataloknak, akik nehezen dolgozzák fel a saját tinédzser éveiket, mert rengeteg mindentől szoronganak, és ezért soha nem tudják igazán megmutatni, hogy ők milyenek, az internet ráségit arra, hogy ezeket a dolgokat megoldják.

– De valóságos segítség ez, vagy csak a hálón érvényes?

– Ha egy ilyen helyzet végül valós találkozásra fut ki, az jó, csak sajnos nincs mindig így. Azokkal az iparágakkal, amelyek kifejezetten ennek a korosztálynak a szórakozását, a fogyasztását, az izlését, öltözködését, vették célba – és mára hatalmas üzletté nőttek ki magukat –, azokkal nem lehet felvenni a versenyt. Óriási pénz mozog bennük, mert tömegek fogyasztják, várják és elvárják az újabb és újabb „termékeket”. Ha viszont valakinek csak ez tölti ki az életét, annak biztosan van valamilyen személyiségbeli problémája. A kamaszok ma sem mások, a kiszolgáltatottságuk sokkal-sokkal nagyobb. Függettevé teszik őket sok-sok értelemben. Ha egy szülő vagy felnőtt „messziről” kérdez rá a dolgokra, az taszító. Ha megoldásakarással, az is az. Ha őszinte érdeklődéssel, az működik. A másik: sokat sérült az értékalapú tanítás az elmúlt 20 évben. A drámatagozatos diákok húsz évvel ezelőtt mind érettségiztek drámatörténetből, bár nem lehetett pontot kapni érte, „csak” szerették. 10 évvel később már csak a diákok fele. Ma ilyen „luxustudásra” nincs idő. Az egyetlen kérdés, hogy mennyit ér praktikusan.

– Írországban is tanítasz. Ott hogyan tudtál helyt állni?

– Könnyű dolgom van, én ott az „elit”-réteggel találkozom tanárként. Előadásokat hozunk létre, eleve olyanokkal, akik előtte már diákszínjátékosok voltak, és ez az érdeklődési területük. Nyitottak, kedvesek, barátságosak, együttműködők. Az egyik dublini egyetemen pedig felnőtteket tanítok.

– És mennyire érzed magad otthon Dublinban?

– Ott a családommal vagyok, férj vagyok és apuka, itthon viszont nem tudok férj és apuka lenni, és ez konfliktus a számomra.

Ott meg – átlépek az országhatárt, és inkognitóba kerülök. Furcsa dolog. Ott senki nem ismeri a munkáimat úgy, ahogy itthon, néhány embertől eltekintve nem tudják ki vagyok. Írországban a színházi élet eléggé „szűk”, néhány tucatnyi ember van csak, aki számít és színházzal foglalkozik. Köztük én vagyok a magyar rendező. Az egyetem más, ott látják az önéletrajzomat, el vannak ájulva, hogy mennyi előadást rendeztem, írországi viszonylatban az óriási szám. Ők úgy tartják, hogy aki Európából jön és színházzal foglalkozik, az biztosan jobb náluk. Ez növeli az ázsiómat, még az is jól jön, hogy akcentussal beszélek.

– Egzotikum vagy?

– Igen. Úgy gondolják, jobban értem Sztanyiszlavszkijt, mint ők, és talán jobban is értem. Tanítok a St. Patrick College-ban, színháztudomány mesterszakos hallgatóknak színházi gyakorlatot. 20. századi színházzal foglalkoznak, ezért ha pl. Sztanyiszlavszkij óra van, akkor próbálunk valami olyasmit csinálni, amitől megérzik a saját bőrükön, hogy mi is a módszer lényege, ha Brecht óra van, akkor azt. Ilyesmi. A másik egyetemen, a Dublin City Universityn háromhavonta van óráim, akkor mindig új diákok jönnek. Beckett Godot-ra várva c. darabjának színpadi feldolgozásairól és annak a lehetőségeiről kell előadást tartanom. Írországban ez „nemzeti dráma”, csak egyféle módon lehet játszani, nem nyúlunk hozzá kreatívan. Ezt amerikai, bostoni diákok hallgatják, akik ír irodalmat tanulnak három hónapig.

– Belebotlasz egy témába, egy történetbe, amit feldolgozol?

– Igen, de ehhez kellene az alkotó- és gondolkodótársak is: Tasnádi István, aki általában szintén belebotlik egy témába. Őt is ez izgatja, vagyis ez is, az East Balkán pl. az ő ötlete volt. Jó emberek vannak körülöttem, Tasnádi, Monori András zeneszerző, Gyevi Bíró Eszter, velük általában mindig együtt dolgozom. Most sok a felkérés, az utóbbi időben pl. rendeztem bábszínházban is, egy különleges formavilágú tárgy-animációs előadást, a Hamupipókéét, ami – számomra váratlanul – rettentő sikeres lett, és azóta rendszeresen hívnak bábelőadások rendezésére is. Ez hihetetlenül izgalmas színházi terület, de azért nagyon jó újra azt csinálni, amit igazán szeretek. A Kolibriiban március óta ezt megtehetem. Szuper dolog tizenegynéhány fiatalal az életükről gondolkodni egy színházban. ♦

OÁZIS A BŐRNEK!

CSICSÓKÁS TERMÉKCSALÁD

A csicsóka és a kalendula őserjeje egy tégelybe zárva!

Mélyen hidratál

Nyugtat

Regenerál

Hosszú távú, hatékony megoldást nyújthat még a legszárazabb bőr problémáira is!

Kiválóan alkalmas a cukorbetegségben szenvedők bőrének ápolására is, ezért együttműködünk az **Egy Csepp Figyelem Alapítvánnyal**.

www.ilcsi.com